Cena 80 hal

[illegible] w poniedziałki.
[illegible] Kraków ul. [illegible] l. 15.
[illegible]
KONTO
w P. K. O. Nr. [illegible]
[illegible] w Krakowi

Nowy Dziennik

Cena 80 hal
Prenumerata w Krakowie [illegible] 20 K. — kwart. 60 K. — z [illegible] do domu mies. [illegible] kwart. 66 K. —. Na prowincyi mies. 22 K. — kwart. 66 K. — Za granicą mies. 2[illegible] [illegible] 72 korony.
Cena ogłoszeń 1 w. pet. [illegible] 1·50 [Mk. 50]. Nadesłane 1 w. pet. 5·— [Mk. 5·—] Tekst 1 w. pet. 7. — [Mk. 14.]
Zawiadomienia ślubne i [illegible] K. 10—.

Rok III. Kraków, niedziela 25 stycznia 1920. Nr. 25

Rzeszów.

Kraków, 24 stycznia.

(b) Walka żydostwa polskiego o równouprawnienie obywatelskie, polityczne i narodowe — a równouprawnienie polityczne i obywatelskie bez równoczesnego narodowego nie przedstawia żadnej rzeczywistej wartości — napotyka na dwie zasadnicze trudności: na antysemityzm i na specyalnie wrogie stanowisko wobec narodowego kierunku w żydostwie. W gruncie rzeczy sprowadzają się obie te trudności do jednej, tj. do antysemityzmu, gdyż narodowe żydostwo tylko dlatego szczególną obdarza się animozyą, ponieważ wyczuwa się całkiem słusznie, że nie oznacza ono nic innego, jak tylko świadome żydostwo, jak tylko affirmacyę żydostwa, dążność do jego kontynuacyi na linii ogólnego postępu ludzkiego i bezwzględną wreszcie obronę wszystkich słusznych, tj. nie naruszających praw państwa i praw innych narodowości, jego interesów. Okoliczność tę powinno społeczeństwo żydowskie mieć na uwadze; aż nazbyt często odzywają się bowiem stąd i zowąd syrenie głosy tej mniejwięcej treści: wam, drodzy Izraelici, wszystko — nacyonalistom waszym, syonistom, fanatykom — nic! Ale bojkot, ustawa o bezwzględnym spoczynku niedzielnym, wydalanie „obcych", świeżo uchwalona ustawa o obywatelstwie, niedawanie koncesyj itd., itd. — wszystko to skierowane jest przeciw ogółowi żydowskiemu, a nie przeciw jakiejś specyalnej jego klasie lub partyi. Wszystko to ma swoje źródło nie w nienawiści do nacyonalizmu żydowskiego jako takiego, a tem mniej do syonizmu, którego realizacya może być tylko zewszech miar miłym i pożądanym dla społeczeństwa polskiego objawem, ale w — antysemityźmie o podkładzie głównie ekonomicznym. Faworytowanie asymilacyi i asymilatorów nie jest tedy zaprawdę szczerą dążnością do zlania duchowego, biologicznego lub choćby nawet tylko polityczno-społecznego mas żydowskich z polskością, ale poprostu zupełnie świadomą polityką — antysemicką. Wyraźniej mówiąc: jest to wygrywanie drobnej, umierającej grupki, gotowej każdej chwili do najdalej idących kompromisów, przeciw silnemu i coraz bardziej w siły rosnącemu prądowi. Moralną polityka taka nie jest. Ale też nie jesteśmy na tyle naiwnymi, by spodziewać się — moralności w dzisiejszej polityce. Co gorsza jednak, polityka ta nie jest nawet — mądrą. A to już stanowi poważne jej manko.. Dlatego zaś nie jest mądrą, bo stawia poprostu na — dogorywającego konia. Bo idzie przeciw — prądowi. Bo buduje na czynnikach — bezwładu, zaniku śmierci, podczas gdy ze wszystkich szczelin „ghetta" bucha żywiołowe — życie..

W dniu 20 b. m. przepędzono w Rzeszowie na cztery wiatry, bez żadnej ceremonii kahał, cieszący się zaufaniem całej prawie ludności żydowskiej tego miasta, dlatego tylko, że przewałali w nim narodowi Żydzi, a osadzono na stolcu kahalnym skrachowanego asymilatora wraz z jego kliką propinacyjną..

Czy postępowanie to leży na linii scharakteryzowanej przez nas na wstępie polityki, której nie mogliśmy nistety nazwać ani moralną, ani mądrą?

Oczywiście, że leży! Jest więc z tego punktu widzenia zupełnie — konsekwentne. Pod tym względem nie można mu więc nic zarzucić..

Bo, proszę: czy popierać należy tych Żydów, którzy np. w sprawie spoczynku niedzielnego walczą ze wszystkich sił i dokładają wszelkich starań, aby ludność żydowska, święcąca sobotę, mogła w niedzielę pracować przynajmniej przez parę godzin, pracować w zamkniętych lokalach, aby nie była zmuszoną spoczywać przez dwa dni w tygodniu, aby więc nie musiała popełniać na sobie gwałtu ekonomicznego lub nie musiała jeszcze niżej upaść ekonomicznie, — czy też popierać należy tych... Polaków wyznania mojżeszowego, którzy przed kilku dniami wydali w Warszawie odezwę, protestującą przeciw usiłowaniom posłów — narodowo żydowskich i głoszącą urbi et orbi, że święcenie niedzieli nie zaszkodzi Żydom wcale a wcale, że Żydzi umieją się przystosowywać itd., itd.

Kogo więc należy i warto popierać?.. — —

Społeczeństwu żydowskiemu nie pozostaje nic innego, jak to samo zrobić z asymilatorami, co we wtorek zrobiono w Rzeszowie z narodowo-żydowskim kahałem: przepędzić ich na wszystkie cztery wiatry, powyrzucać ich (rozumie się, nie siłą..) ze wszystkich bez wyjątku instytucyj żydowskich, nie wybierać ich więcej do żadnego ciała, gdzie chodzi o reprezentanta żydowskiego, jednem słowem: nie pozwolić im więcej za żadne skarby świata reprezentować — żydostwa!

Wówczas dopiero także i rząd i społeczeństwo polskie przestaną ich uważać za przedstawicieli żydostwa polskiego.

Jak długo Houston Stewart Chamberlain, podły renegat angielski i wielki luminarz antysemicki, reprezentował w Niemczech — Anglię, szkalując ją ze wszystkich sił, aby się przymilić do »nowej« swojej, »duchowej« ojczyzny? Tak długo, jak długo trwała wojna, jak długo nie docierały do Niemiec głosy prawdziwych Anglików.. Dzisiaj siedzi Houston Stewart Chamberlain w szczelnie zamkniętej paszczą i nie śmie ani mruknąć. Każde jego słowo zdusiłby huragan powszechnej pogardy, z którą zresztą żaden uczciwy Niemiec wobec niego się nie liczy.

A nas reprezentują w Polsce na przeróżnych stanowiskach ciągle — Chamberlainy!

Jak długo jeszcze?

Pos. Perlmutter przeciw ustawie o obywatelstwie.

Warszawa. (Tel. wł.). Pos. rabin Perlmutter nadesłał na ręce marszałka Sejmu oraz prasie polskiej i żydowskiej oświadczenie, w którem wyjaśnia okoliczności, jakie doprowadziły go do omyłki podczas głosowania na wtorkowem posiedzeniu komisyi nad poprawkami, które posłowie żydowscy wnieśli do ustawy o obywatelstwie polskiem. Poseł Perlmutter, który głosował przeciw poprawkom, usprawiedliwia swoją omyłkę tem, że miejsce jego jest znacznie oddalone od trybuny, tak, iż w danej chwili w mniemaniu, że marszałek zapytał, kt jest za poprawkami posłów żydowskich, powstał z miejsca. Pos. Perlmutter zastrzega się przeciw temu, by na podstawie tego incydentu wnioskować, iż jest on za ustawą, która godzi w elementarne prawa 100 000 lub 200 000 Żydów.

»Ustawa o obywatelstwie w redakcyi komisyi sejmowej — wywodzi poseł Perlmutter — sprzeciwia się elementarnemu prawu tych Żydów, którzy mieszkają w kraju od dziesiątek lat i ponoszą wszystkie polityczne i obywatelskie ciężary, jakie kraj na nich nakłada. Ustawa sprzeczną jest z zasadami tolerancyi, które każdy kraj jest obowiązany przestrzegać wobec swoich obywateli i obala ona traktat wersalski o mniejszościach, który Polska zobowiązała się wykonać.«

Warszawa (Tel. wł.) Onegdaj popołudniu zjawił się pos. Perlmutter w sekretaryacie marszałka Sejmu i umieścił swój podpis na złożonym w ręce marszałka proteście posłów żydowskich przeciw ustawie o obywatelstwie, która ogranicza prawa wielu obywateli żydowskich.

Odwołanie komisyi dla spraw zagranicznych.

Warszawa (Tel. wł.) Posłowie socyalistyczni uchwalili wniesienie interpelacyi w sprawie zwołania nieczynnej od dłuższego czasu komisyi do spraw zagranicznych, szczególnie w związku z wojną na wschodzie. W związku z wspomnianą interpelacyą pos. Daszyński udał się do Belwederu, gdzie przyjęty został przez Naczelnika Państwa.

A więc przecie — Senat.

Warszawa (Tel. wł.) Komisya konstytucyjna pod przewodnictwem p. Rataja odbyła onegdaj zebranie, na którem podsekretarz stanu, dr Wróblewski, przedstawił i umotywował poprawki rządowe do projektu konstytucyjnego Poprawki dotyczą zwłaszcza artykułów poprzedniego projektu, odnoszących się do »straży prawa«, proponując na jej miejsce wprowadzenie »senatu«, który się ma składać z 70 członków, wybranych w głosowaniu, sformułowanem przez Sejm, z 30 przedstawicieli samorządowych, 5 delegatów episkopatu katolickiego, 3 przedstawicieli najliczniejszych po religii katolickiej wyznań, 13 przedstawicieli najwyższych uczelni i instytucyj naukowych. Zakres władzy Senatu określa artykuł 21 poprawek, który przewiduje, że każdy projekt ustawy, przez Sejm uchwalony, przedłożony będzie Senatowi do zbadania. Jeżeli Senat nie podniesie w ciągu 30 dni od dnia doręczenia uchwalonego projektu ustawy żadnych zarzutów, prezydent Rzeczypospolitej (tę nazwę poprawki rządowe wprowadzają w miejsce tytułu naczelnika państwa) zarządzi ogłoszenie ustawy. Prezydent Rzeczypospolitej może zarządzić ogłoszenie ustawy przed upływem dni 30.

Artykuł 37 przewiduje, że prezydenta Rzeczypospolitej wybiera na lat 7 w głosowaniu Sejm i Senat, połączone w Zgromadzenie Narodowe. Jeżeli prezydent nie może sprawować urzędu, oraz w razie opróżnienia urzędu prezydenta wskutek śmierci, dymisyi, lub innej przyczyny, zastąpi go »Rada trzech«, złożona z Marszałka Sejmu, jako przewodniczącego, prezydenta ministrów i przewodniczącego sądu najwyższego.

Wniesione przez rząd poprawki wywołały wielką dyskusyę. Ze strony ludowców przeciwstawiono inne poprawki. Dyskusya nie została wyczerpana.

Odjazd Sawinkowa do Pragi.

WARSZAWA, (Tel. wł.) Sawinkow i Czajkowski wyjeżdżają do Pragi czeskiej. »Kuryer Nowy« stwierdza, że akcya ich w Polsce zupełnie się nie udała z powodu ich stanowiska w sprawie wschodnich granic Polski.

Clemenceau za utrzymaniem ententy.

WIEDEŃ. PAT. Biuro kor. donosi z Paryża: Na słowa podziękowania, jakie przedstawiciele zjednoczonych państw wystosowali do Clemenceau, odpowiedział tenże: »Ponad wszystko musimy postawić konieczność utrzymania ententy. Jeśli Wielka Brytania, Stany Zjednoczone, Włochy i Japonia pozostaną zjednoczone, to mamy zabezpieczenie pokoju, które znaczy więcej niż wszystko, co można sobie wyobrazić. Gdyby jednak te narody miały się rozejść pewnego dnia, to przewidziałbym nieszczęście, które z tego wynikłe. Wyrażam z najgłębszego serca najszczersze życzenia pomyślności Wielkiej Brytanii, Stanom Zjednoczonym, Włochom i Japonii. Proszę Panów połączyć się ze mną w życzeniu utrzymania dzieła, dla którego śmy poświęcili najlepsze swe siły. Dotąd wówczas chyba zasłużymy na uczucie wdzięczności, które nam wszystkim, jak tutaj jesteśmy zebrani, zachowały narody bez różnicy.

W sprawie wydania Wilhelma.

BERLIN. B. K. »Daily Mail« donosi z Hagi: Minister sprawiedliwości bawił u b. cesarza w Amerungen. Ekscesarz Wilhelm wniesie protest piśmienny przeciw wydaniu go koalicyi.

Odpowiedź Holandyi na notę koalicyi w sprawie wydania Wilhelma zostanie wręczona dziś w piątek o g. 12 w poł. w Paryżu. »Globe« donosi, że rokowania między koalicyą a Holandyą w sprawie wydania Wilhelma będą trwały przez 4 miesiące, a ich wynik ostateczny nie da się przewidzieć. Mandat w sprawie wydania Wilhelma koalicyi został oddany Anglii.

Konferencya finansistów międzynarodowych.

FRANKFURT. (Tel. wł.) »Frankfurter Ztg« donosi, że znani kapitaliści Ame

ryki Anglii, Francyi, Holandyi, Szwecyi i Skandynawii, m. i. prezydent Izby handlowej w Nowym Jorku Paweł Warburg, zwołują konferencyę wszechświatową dla uzdrowienia Europy.

Położenie Żydów wschodnich w Niemczech.

Konferencya 1-go i 2-go lutego.

BERLIN, (Tel. wł.) Przy związku Żydów wschodnich w Niemczech został utworzony specyalny Wydział Emigracyjny, do którego m. i. należą pp: Dawis Trietsch, Józef Lin, Paweł Sachs, E. Scalit i inni. Wydział ten ma zakooptować jeszcze szereg innych na polu kwestyi emigracyjnej kompetentnych osobistości żydowskich i w związku z odnośnemi organizacyami pracować około uregulowania emigracyi żydowskiej. Adres Biura Wydziału emigracyjnego opiewa: E. Scalit, Berlin W, Knesebeckstrasse 93.

*

BERLIN, (Tel. wł.) W celu ustalenia wytycznych dla prasy wschodnio—żydowskiej w Niemczech zwołał związek Żydów wschodnich w Niemczech konferencyę wschodnio—żydowską do Berlina na 1. i 2 lutego br. Referaty wygłoszą: Dr. Alfred Klee o stanowisku Żydów wschodnich w gminach żydowskich, adw. Feblowicz o prawnem położeniu Żydów wschodnich w Niemczech, i inni.

Żydzi w Grecyi.

ZURYCH. Z. C. P. »Esperanza« oficyalny organ greckiej federacyi syonistycznej, dziękuje Politisowi, ministrowi dla spraw zagranicznych, za jego oświadczenie, złożone w Izbie greckiej w interesie Żydów. Pismo podaje, iż oświadczenia te wywarły korzystne wrażenie w kołach żydowskich i syonistycznych.

Rząd grecki udzielił szkołom żydowskim w Salonikach subwencyi w kwocie 150.000 drachm. Gmina salonicka zobowiązała się pozatem postawić do dyspozycyi szkół żydowskich dalsze potrzebne sumy.

Z Palestyny.

Narady inżynierów.

Pod przewodnictwem Ussyszkina odbyła się w Jerozolimie narada inżynierów żydowskich, na której omawiano przyszłą pracę techniczną w Palestynie. Uchwalono założyć urząd techniczny w Jerozolimie, który zostanie podzielony na cztery sekcye: budowlaną, przemysłową, dla robót publicznych, i dla kształcenia technicznego. Na czele poszczególnych sekcyi będą stali: inż. Wilbuszewicz senior, inż. Wilbuszewicz jun. i inż. Hecker, kierownik czwartej sekcyi zostanie dopiero zamianowany. Uchwały przesłano kierownictwu syońskiemu w Londynie do zatwierdzenia. Naszależnie jednak od tego poszczególne sekcye rozpoczęły już swoją działalność.

Kolekcya monet w Becalelu.

P. Rafaeli z Jerozolimy zaofiarował Becalelowi bardzo bogatą kolekcyę monet, dzięki czemu becalelowska kolekcya monet staje się obok kolekcyi »British Museum« najbogatszą na świecie.

Szkoła dla szoferów.

Wobec nader dotkliwego braku wyszkolonych szoferów w Palestynie, co również uniemożliwiło zaprowadzenie komunikacyi automobilowej została w Palestynie założoną szkoła dla szoferów, którą będzie kierował oficer angielski, inż. Louis Kantor. Nauka będzie trwała 2 miesiące.

Jednolity podatek w Jerozolimie.

Jerozolimska Rada miejska zniosła pojedyńcze podatki dla różnych celów i zaprowadziła jednolity podatek, wynoszący 5 proc. od dochodów.

Napad Beduinów.

Z Górnej Galilei telegrafują do »Hapoel Hacair« w Jaffie: W osadź ści Tel—Chaj (Górna Galilea) miał miejsce napad Beduinów, przyczem został zabity robotnik Sz. Szapocznik.

Budowa dróg i ulic w Jerozolimie.

»Waad Hacirim« przystąpił do pracy około poprawy dróg i ulic w jerozolimskich dzielnicach żydowskich. Rada miejska dostarczy wszelkich materyałów i obejmie nadzór nad robotami.

Żydzi w Ameryce.

Wykład dra Margoschesa we Lwowie.

(Kor. wł. „Now. Dziennika").

Z inicyatywy rozwijającej ruchliwą działalność »Toynbeehalle« wygłosił w sobotę 17 b. m. Dr. Margoschesa, przewodniczący Związku Żydów galicyjskich w Ameryce, nader zajmujący i ciekawy wykład na temat »Żydzi w Ameryce«, rozwijając przed licznie zebranem audytoryum obraz życia naszych braci po drugiej stronie oceanu w zupełnie innem świetle aniżeli to, w jakiem je poznajemy z informacyi gazet lub innych okolicznościowych przedstawień.

Oddawszy na wstępie pozdrowienia Żydów amerykańskich dla Żydów wschodnich krajów europejskich, o których cierpieniach i ucisku tyle słyszeli i czytali, przeszedł prelegent do omówienia życia żydowskiego w Ameryce, szczególnie w w Nowym Yorku, jako tego środowiska, w którem mieszka połowa Żydów amerykańskich wogóle (1 i pół mil.) a 10-ta część Żydów całego świata. Traktował je z trzech punktów widzenia: domu, szkoły i religii. Co się tyczy domu żyd., to musi on pokonać ogromne trudności, nim się zamerykanizuje tzn. zastosuje do tamtejszych stosunków tak bardzo różnych i innych od stosunków w środowiskach, z których Żydzi napłynęli do Ameryki. Z jednej strony musi się dom zaaklimatyzować, bo go do tego zmuszają stosunki i rząd a z drugiej strony napotyka w tem na trudności z powodu odmiennej struktury duchowej i społecznej. Do powiększenia tego problemu przyczynia się również szkolnictwo. Z powodu ogólnego przymusu szkolnego musi dziecko żydowskie do 14 roku życia uczęszczać do powszechnej szkoły amerykańskiej od 9 rano do 3 popołudniu wśród otoczenia nie mającego z żydostwem nic wspólnego, popołudniu uczęszczać może do szkół żydowskich, których jest wprawdzie wiele, ale różnego typu (chedery, talmudtory, radykalno-narodowe, juddissystyczne i td.) bez wspólnego jakiegokolwiek planu naukowego, bez kwalifikowanych sił pedagogicznych, tak że dziecko, wyszedłszy ze szkoły, staje się obce domowi, obce społeczeństwu i kończy zwyczajnie — na ulicy. Tensam chaos panuje także w sprawach kahalnych. Istnieje wprawdzie kahał na papierze, ale gminy żyd. niema. Każdy rabin tworzy sobie swoją partyę, niema żadnego autorytetu religijnego, zanik religijności jest powszechny i obejmuje wszystkie warstwy a brak innej spójni duchowej któraby Żydów tej największej na świecie gminy łączyła w jedną całość. Rząd sam nie uznaje żadnych instancyi religijnych. Przyczyny tego zjawiska widzi referent 1) w zbyt szybkim przyroście imigrantów w r. 1870 było 60 000 Żydów, dziś 1 i pół miliona) 2) przyrost nie był regularny lecz falujący (1881, 1907, 1910 r) zależny od ważnych zeszłych, jak pogromów, rewolucyi itd., 3) skład niejednolity imigrantów uniemożliwia zjednoczenie żydostwa.

Wskutek ostatnich lat wojny stosunki zmieniły się na lepsze. Niedola braci europejskich zmusiła Żydów w Ameryce do zorganizowania akcyi zapomogowej, która wyniosła dotychczas 35 mil. dolarów, zainicyowała kongres Żydów ameryk., który domagał się uznania praw politycznych Żydów w traktacie pokojowym a deklaracya Balfoura spowodowała, że całe żydostwo amerykańskie poprze materyalnie i moralnie sprawę palestyńską. Dr. Margosches przyznał jednak z zadowoleniem, że domaganie się praw politycznych i narodowych przez Żydów wschodnio europejskich wpłynęło także korzystnie na żydostwo amerykańskie, które zorganizowawszy się pod wpływem europejskich wypadków zaczynęło u siebie przebudowę życia narodowego. Wskutek przewidzianego przez rząd ograniczenia imigracyi do Ameryki, żydostwo tamtejsze, wolne od nowych wstrząśnień obcego wpływu, będzie się mogło skonsolidować i skrystalizuje z siebie typ amerykańskiego Żyda, który wedle zapatrywania referenta będzie sympatyczny. Dr. Margosches spodziewa się też, że w w najbliższej generacyi żydostwo amerykańskie odegra pierwszorzędną rolę nie tylko pod względem materyalnym lecz także i duchowym.

Wywody prelegenta, przyjęte hucznemi oklaskami, nawiązały serdeczną nić między żydostwem lwowskiem i amerykańskiem, czemu dał wyraz w imieniu wydziału »Toynbeehalle« Dr. Morecki, dziękując prelegentowi za referat, wygłoszony ze swadą w języku żydowskim, i przesyłając za jego pośrednictwem wyrazy pozdrowienia braciom w Ameryce. *Emka*.

Rządowy projekt ustawy przeciw przekupstwu.

Od 12 sierpnia 1919 obowiązuje w Polsce ustawa o odpowiedzialności osób wojskowych za przestępstwa popełnione z chęci zysku, wedle której śmiercią karani być mają wojskowi, którzy w czasie odbywania służby dopuszczają się kradzieży względnie sprzeniewierzenia przedmiotów im powierzonych lub oszustwa na szkodę Skarbu wojskowego, o ile szkoda wyrządzona przenosi wartość dwóch tysięcy marek. Nadto podlegają wedle powyższej ustawy karze śmierci wojskowi, którzy w czasie odbywania służby przyjmują podarunki, dane im celem skłonienia ich do naruszenia obowiązków przy rozstrzyganiu spraw urzędowych lub służbowych. — Podczas obrad toczących się nad powyższą ustawą w komisyi prawniczej postawił pos. Lieberman wniosek, aby ustawa ta miała także zastosowanie do urzędników cywilnych, a nie tylko wojskowych, i uzasadnił wniosek ten tem, że należy równy wymiar sprawiedliwości stosować do wszystkich łapowników tak wojskowych jak i cywilnych. Pos. Lieberman był jednak zmuszony wniosek ten cofnąć na prośbę większości komisyi, która pragnęła uniknąć zbyt daleko idących konsekwencyi takiego rozszerzania ustawy.

Na podstawie powyższej ustawy wykonano cały szereg wyroków śmierci, jednak działanie jej nie było (zdaje się) do-

I. Wystawa sztuki żydowskiej we Lwowie.

Sztuka żydowska stanowi integralną część problemu przyszłości żydowskiej kultury narodowej. Bogactwo sił twórczych narodu jest miarą jego żywotności i jako takie stanowi jedyną racyę jego bytu. Twórczość na polu ekonomicznem i społecznem zakłada podwaliny jego materyalnej egzystencyi, która dopiero pozwala na wyładowanie wszechstronne potencyalnej energii ducha, w pracy urzeczywistnienia ideałów ogólno-ludzkich, w wytworzeniu typu wyższego i doskonalszego człowieczeństwa. Przy budowaniu gmachu nowoczesnej kultury, Żydzi niejedną położyli cegiełkę. Pracowali jednak często bezimiennie, w obcych szeregach i pod obcą przeważnie komendą. I wzbogacili ci dzielni pracownicy skarbce kulturalnych dorobków wszystkich prawie narodów świata, przyczynili blasku i chwały ich narodowym znakom, złożonym w zwycięskim hołdzie u stóp Geniusza ludzkości. W sztuce współczesnej wiele też można znaleźć nazwisk wybitnych artystów żydowskiego pochodzenia. Nie reprezentują oni jednakże sztuki żydowskiej, o istnieniu której świat dotychczas nie wie. Sztuka narodowa bowiem jest wyrazem nieuświadomionych pragnień artystycznego instynktu dla wewnętrznych przeżyć zbiorowej duszy narodowej i powstaje jako rezultat ścisłego kontaktu artysty z danem społeczeństwem. Między artystami a społeczeństwem żydowskiem kontaktu tego niema. Szerokie masy żydowskiego narodu stoją jeszcze na bardzo niskim poziomie estetycznej kultury i dla objawów sztuki nie okazują żadnego zrozumienia.

Kulturalna zaś warstwa społeczeństwa duchowo przeważnie zasymilowana, ceni w sztuce tylko wartości ogólne, międzynarodowe, a niektórzy zachowują się lekceważąco lub czasem wprost odpornie wobec wszelkich przejawów narodowej odrębności. Nic więc dziwnego, że artyści żydowscy, nie znajdując zrozumienia i poparcia w własnem społeczeństwie, szukają swej duchowej ojczyzny u narodów obcych, które twórczość ich ocenić i szanować umieją.

Wystawa żydowskiej sztuki we Lwowie jest próbą nawiązania bliższego kontaktu między twórczością żydowskich artystów a szerszemi kołami żydowskiej publiczności. Inicyatorowie tej imprezy wywiązali się z swego trudnego zadania w sposób, który musi zadowolnić każdego bywalca wystaw w większych centrach ruchu artystycznego. Na zewnątrz reprezentuje wystawę afisz p. inż. Sperbera, który tak pomysłem, jakoteż artystycznem wykonaniem zwraca powszechną uwagę. Obrazy i rzeźby w pokaźnej liczbie 250, wypełniają salę lwowskiego kahału.

Ocena wystawionych dzieł sztuki z punktu widzenia artystycznej krytyki przedstawia pewne trudności, gdyż dzieła te nie dają wyczerpującego obrazu twórczości ich autorów. Zostały one zebrane dorażnie, przeważnie z zbiorów osób prywatnych, gdyż apel ogłoszony w dziennikach do żydowskich artystów, aby nadsyłali swe prace, nie wydał pożądanych rezultatów. Stało się to częścią z powodu trudności komunikacyjnych, częścią zaś z powodu zgoła nieuzasadnionej niechęci czy też z swej ambicyi sfer interesowanych. Miejmy nadzieję, że w przyszłości panowie ci wyjdą ze swej rezerwy wobec przedsięwzięć tego rodzaju, których doniosłość kulturalną każdy człowiek bezstronny uznać musi i którym zresztą nic zarzucić nie można, z wyjątkiem może niezbyt dziś popularnej żydowskiej firmy.

Wśród nazwisk malarzy reprezentowanych na wystawie spotykamy artystów znanych już ogółowi żydowskiemu z wystaw i reprodukcyi ich dzieł. Widzieć tam można kilka obrazów Hirszenberga, jak portret damy z kwiatami, pochodzący z wcześniejszej epoki jego twórczości i kilka szkiców olejnych i pastelowych z których najciekawszy jest szkic dekoracyjny w formie papanneau, który w rytmie kroczących figur i zaznaczonym harmonijnym kolorycie zdradza wielki talent malarski tego wybitnego artysty. — Kilka akwafort Strucka, szczególnie portret Wilde'a, są doskonałymi przykładami świetnej techniki graficznej.

Z obrazów Wachtla najlepsze są dwie kompozycye dekoracyjne w wschodnim stylu, przedstawiające Salomona i Sulamit. Sposobem ujęcia i oryginalnym kolorytem dają one pochlebne świadectwo usiłowań tego artysty stworzenia dzieł o charakterze żydowskim.

Obrazy Markowicza o tematach wyłącznie prawie wziętych z życia i otoczenia współczesnych Żydów przemawiają żywo do uczucia widza i noszą na sobie piętno szczerego żydowskiego sentymentu.

Osobną niejako grupę stanowią Leopold Gottlieb i Merkel. Szczególnie ten ostatni jest stosunkowo licznie zastąpiony. Twórczość tych dwóch artystów stoi pod wpływem nowszych kierunków w sztuce europejskiej i pod tym względem stanowią ich prace pożądaną sposobność zaznajomienia naszej publiczności z prądami i celami współczesnego malarstwa. Hasłem tej sztuki jest wytworzenie stylu odpowiadającego naszej epoce, wyrażenie najgłębszych przeżyć artystycznych współczesnego człowieka. Jest to reakcya przeciw impresyonizmowi, jako ostatecznej fazie realizmu. Naśladownictwo objektywnych kształtów natury osiągnęło szczyt swój w urzeczywistnieniu ideału formalnego piękna w sztuce cinquecenta. Epoki późniejsze stworzyły nowoczesny pejzaż, a impresyonizm doprowadził do malarskiego odzwierciedlenia najsubtelniejszych i zmiennych zjawisk oświetlenia i atmosfery. Dla malarza współczesnego studyum natury stanowi tylko możność wszechstronnego opanowania malarskich środków, zapomocą których chce on wyrazić głębsze przeżycia natury subjektywnej. Kształt i barwa są dla niego tem, czem dla muzyka dźwięki i akordy: środkiem i tworzywem artystycznej idei. Kierunek ten został zapoczątkowany przez artystów francuskich, jak Cesanne, Gaugin i Van Gogh a podjęty i rozwinięty przez tz. ekspresyonistów. W obrazach Merkla widzimy silne przejęcie się temi hasłami i prawie niewolnicze naśladownictwo francuskich wzorów. Gottlieb natomiast okazuje więcej zrozumienia idei przewodniej i wewnętrznej tendencyi tych usiłowań, które zaprowadziły go do do odnalezienia drogi własnej i oryginalnej twórczości. Jego portrety, z których na wystawie widzimy niestety tylko dwa i to w cale nie najlepsze, są dowodem silnego i świadomego swych dróg i celów talentu.

Akwaforty Liliena, którego ilustracye zyskały mu popularność w szerokich kołach miłośników pięknej książki, świadczą o zwrocie jego twórczości do samiennego studyum natury. Pejzaże i studya figuralne Rosenbluma zdradzają wybitny talent kolorystyczny. Z pośród prac innych artystów zasługują na uwagę obrazy Mandelbauma, Kleina, Langermana, Müklsteinowej i Menkesa.

W dziale architektury i sztuki stosowanej spotykamy projekty i bardzo ciekawe zdjęcia zabytków żydowskiego budownictwa sztuki ornamentalnej inż. Sperbera i

stanowczo skuteczne, skoro w sejmie za często energicznie domagać się nowego projektu przewidującego karę śmierci w razie przekupstwa ze strony także urzędników cywilnych.

Na tej podstawie wypracował Rząd polski projekt nowej ustawy o odpowiedzialności urzędników za przestępstwa popełnione z chęci zysku. Wedle tego projektu podlegają wszyscy urzędnicy, tak państwowi jak i autonomiczni, karze śmierci za kradzież, sprzeniewierzenie i oszustwo lub udział w tych przestępstwach bez względu na wysokość wyrządzonej państwu szkody oraz za branie łapówek. Projekt przewiduje także konfiskatę na rzecz państwa majątku zasądzonego ewentualnie rodziny jego w razie popełnienia jednego z powyższych przestępstw. Co do postępowania karnego w tych wypadkach, to domaga się projekt wyjątkowego postępowania w tym kierunku, że w razie jednomyślności nie jest dopuszczalnym żaden środek prawny przeciwko wyrokowi zasądzającemu.

Jak widzimy zawiera projekt omówiony przepisy nowe oraz znacznie ostrzejsze niż dotąd obowiązująca ustawa z 12 sierpnia 1919 a odnosząca się do wojskowych. I tak przewiduje projekt karę śmierci bez względu na wysokość szkody, przewiduje konfiskatę majątku zasądzonego względnie rodziny oraz wprowadza rodzaj sądu doraźnego z wykluczeniem prawa odwołania lub zażalenia przeciwko wyrokowi ze strony zasądzonego.

Projekt ten był przedmiotem obrad na posiedzeniu sejmowej komisyi prawniczej odbytej dnia 15 bm. w Warszawie. — Uzasadnienie znajduje projekt w stosunkach, które obecnie zapanowały wśród sfer urzędniczych. Łapownictwo stało się chorobą chroniczną którą trzeba gruntownie leczyć. Charakterystyczne uwagi przytoczył na posiedzeniu komisyi min. kol. Bartel, który przedstawił konieczność jaknajprędszego uchwalenia ustawy, gdyż inaczej nie będzie można opanować niesłychanych stosunków panujących przy transportach kolejowych. Dalej oświadczył minister, że dla niego ważniejszą jest ta ustawa niż podwyższenie taboru kolejowego, a wszelkie kroki przez niego przedsięwzięte celem stłumienia łapownictwa nie osiągnęły pożądanych rezultatów, mimo to, że cały szereg urzędników kolejowych już został zasuspendyowany. — Komisya uchwaliła także na tem posiedzeniu szereg rezolucyi w sprawie pozostającej w ścisłym związku z poruszoną tu sprawą łapownictwa i to co do podwyższenia poborów służbowych urzędników w szczególności sędziów celem zabezpieczenia im ludzkiego bytu materyalnego i utrzymania ich na odpowiedniej wyżynie moralnej. — Bardzo słusznie komisya prawnicza przy obradach swoich połączyła ściśle kwestyę omówionego projektu z kwestyą poprawy stosunków materyalnych urzędników, bo nie ulega wątpliwości, że urzędnicy są z powodu strasznej drożyzny materyalnie najgorzej sytuacyi i trzeba byt ich tak zabezpieczyć, aby mogli całkiem niezależnie i sprawiedliwie swój tak bardzo odpowiedzialny urząd wykonywać. — Należy się spodziewać, że w najkrótszym czasie projekt powyższy przyjdzie pod obrady pełnego sejmu i stanie się ustawą, która niewątpliwie przyczyni się w znacznym stopniu do usunięcia tak silnie zakorzenionego w różnych kierunkach przekupstwa.

Dr. Albert Süsser.

Awina.

P. Baik, dekorator teatru miejskiego we Lwowie wystawił szereg projektów dekoracyi teatralnych, świadczących o gruntownej wiedzy fachowej.

W dziale rzeźby widzimy dwa popiersia Hochmana, płaskorzeźby zasłużonego artysty B. Schatza i poprawne studya Kipperówny.

O żydowskim charakterze wystawy świadczą nietylko nazwiska wystawców. Zamiłowanie do tematów wziętych z życia i obyczajów żydowskich, oraz żydowskiej historyi jest wyrazem uczucia miłości i przywiązania do swego narodu. Nie brak też prób wyzyskania elementów żydowskiej sztuki ludowej, owej czystej i nieskażonej krynicy rodzimego charakteru i fantazyi. — Jedynie tylko aspiracye najmłodszych do tworzenia żydowskiej sztuki za wszelką cenę, prowadzi ich na manowcze poszukiwań literacko-tendencyjnych tematów, będących echem przemijających haseł dnia i odwodzi ich od szczerego i bezinteresownego studyum natury, w celu przygotowania się do współpracy nad stworzeniem prawdziwej i wielkiej sztuki żydowskiej.*)

A. B.

*) Inicyatorem wystawy był szan. nasz współpracownik prof. dr M. Bienenstok. Byłoby bardzo pożądanem, aby podobną wystawę urządzono także i w Krakowie — Red.

Z sali koncertowej.

Z koncertu skrzypka Władysława Syrka wyniósł każdy słuchacz niezwykle sympatyczne wrażenie i dowód jak daleko zaprowadzić może porządna i systematyczna praca; jeżeli nie do granic wirtuozeryi — bo prof. Syrek jest raczej interpretatorem, jak wirtuozem — to do takiego stopnia techniki, w którym biegłość lewej ręki, ładny ton (raczej śpiewny, jak wielki), cieniutkie i czyste tony górne stają się środkiem wyrazu. Dzisiaj umie Syrek nawet tak lekkim smyczkiem dmuchnąć frazę w struny, że ma się wrażenie nadzwyczajnych wprost postępów w stosunku do lat ubiegłych. Stosunkowo najmniej są jeszcze wykształcone: stacatto smyczka i akordy. Strona muzykalna artysty przebija się poprzez koncert Goldmarka najżywiej; kiedy Syrek zniża głos do piano zdobywa się często na subtelny i szczery liryzm. Sonata Gmoll Bacha żąda nadzwyczaj szerokiego, szlachetnego tonu i absolutnie pewnych intonacyj. Dopiero wtedy urzuje wrażeniem.

Naturalnym językiem, którym się wysławiają »kaprysy« Paganiniego, jest cała chmara technicznych trudności, linia melodyi snuje się jak barwna nić przez kłęby wirtuozerskich sztuk. Toteż nie całkiem słusznie wybrał je Syrek w program: bo jeżeli je gra artysta, którego technika nie sięgnęła zenitów, rozpryskuje się ich melodya, a wartość muzyczna zatraca. Wieniawskiego fantazya »Faust« w lirycznych ustępach działała nastrojem.

Prof. Syrek wyjeżdża podobno na studya za granicę, a ponieważ bierze zdolności i niezwykłą gorliwość pracy w drogę, możemy się spodziewać, że wróci jako cały artysta.

Na uznanie nadzwyczajnej precyzyi w akompaniamencie zasługuje prof. Lipski. Oto jeszcze jeden dowód, że najznakomitsi akompaniatorzy mogą się tylko rekrutować z wykształconych de domo pianistów, a nie z muzyków, choćby bardzo zdolnych, których stosunek do pianistyki jest dyletancki.

F. S.

Zgrzyty.

O zaniku moralności
słów kilkoro.

Moralność poszła całkiem na dno
(Bogini wojny jest to siew)
Odziś się obróć sz, wszyscy kradną:
Kradnie podwładny, kradnie szef.

Ongiś słyszałeś, że całusa
Ukradł Heluni Cześ czy Zdziś, —
Strychowy złodziej so obrusa
Bieliznę twoją zgarnia dziś.

Można powiedzieć: fe nieładnie,
Że tak moralność poszła w kąt,
Przyjaciel twój ci żonę kradnie,
Opryszek zaś okrada -- sąd.

Okrada masarz nas — obżartuch
Bo — Wiedeń cierpi głód i brak,
Kradnie łyk w biały odzian fartuch
I ten, co z klapą nosi frak.

Z złodziejem człowiek dzieli się rad,
Gdy mu wyciągnie portfel gdzieś,
Czytamy codzień wszak inserat:
„Oddaj dokument, stówki weź!"

O rzezimieszki! wy bez serca
Jesteście i sumienia bez,
Że dotąd piersi nie przewierca
Wam strumień naszych gorzkich łez!

KOREN.

KRONIKA.

Kraków, 24 stycznia.

Z powodu spoczynku sobotniego i wczesnego skutkiem tego zamknięcia Redakcyi, numer dzisiejszy nie zawiera ostatnich wiadomości telegraficznych, kronikarskich i gospodarczych.

Akademia żałobna ku czci blp. Adolfa Standa. Jutro, w niedzielę 25 bm. o godz. 7 wiecz. odbędzie się w wielkiej sali kahału Uroczysta akademia żałobna ku czci niezapomnianego Adolfa Standa. — Współudział w Akademii przyrzekli pos. dr. Thon, dr. Feldblum, pp. Himmelblau i Dywiński.

Gospodarka ziemniakami. »Pusape« nie umie wywiązać się ze swego zadania: zaopatrzenia armii i robotników w ziemniaki. Wojsko zmuszone jest zakupywać ziemniaki na targach po paskarskich cenach, natomiast na stacyi Chmielów stoi 50 wagonów zgniłych ziemniaków pozańskich, zdatnych już tylko na nawóz. Tak wygląda gospodarka »Pusappu«.

Międzynarodowy jarmark próbek w Medyolanie. Firmy pragnące zasięgnąć bliższych wiadomości o projektowanym na kwiecień b. r. międzynarodowym jarmarku próbek i wzorów przemysłu oraz rolnictwa w Medyolanie zechcą się zwrócić do Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie Długa 1.

Czytelnia „Ezra" otwarta codziennie od godz. 5—9 wieczór.

Z dokumentów chwili. W „Tygodniku handlowym" Nr 4. z dn. 13 grudnia 1919 r. w rubryce „Z rejestru handlowego" czytamy:

„Bolesław Sierzyński, technik, Stanisław Owczarek, technik, Bohdan Sancewicz, modelarz, Benjamin Użycki, technik, Marcin Żocnowski, majster szewski i Samuel Baumfleck, przemysłowiec, we wrześniu r. b. zawarli notaryalny akt spółki, mający na celu prowadzenie w Warszawie fabryki mechanicznego obuwia pod firmą „Polska Fabryka Mechanicznego Obuwia Zjednoczonych Majstrów Fabrycznych— „Polom" (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością), i wkrótce pełnomocnik zarządców tej firmy zwrócił się do Wydziału IV Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Warszawie o wyznaczenie terminu rejestracyi powyższej firmy.

Zważywszy, że, jak się okazuje z wyżej wymienionego składu osobistego, współwłaścicielami tej firmy są czterej Polacy i dwaj Żydzi, z czego wynika, że spółka chce korzystać z nazwy, do której prawa nie posiada, nie wszyscy bowiem wspólnicy są Polakami, wychodząc z tego założenia, iż firmy, które dla siebie rejestrują nazwę „polska", pozyskują w drodze reklamy pewien poważny przywilej w stosunku do całego ogółu niemniej polskich firm, które się do tego nie uciekają; że w demokratycznym ustroju Rzeczypospolitej Polskiej nie masz miejsca na przywileje; przewodniczący wydziału IV Rejestru handlowego Sądu Okręgowego w Warszawie p. Sędzia W. Rewski postanowił odmówić petentom prawa używania firmy „Polska Fabryka Mechanicznego Obuwia Zjednoczonych Majstrów Fabrycznych „Polom", Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością".

Bernard Immerglück, zamieszkały w Podgórzu, ul. Rękawka 7., prosi nas o zaznaczenie, że nie jest identycznym z Bernardem Immerglückiem, aresztowanym przez władze wojskowe pod zarzutem zbrodni, paragr. 327 u. k.

Brak koron we Lwowie staje się katastrofalnym. Od wczoraj banki odmawiają wypłat w koronach. Nawet największe instytucye finansowe nie wypłacały odsetek półrocznych na polską pożyczkę państwową. Wobec tego stanu publiczność była niezwykle rozgoryczoną. Niektóre instytucye bankowe wypłacają na książeczki wkładkowe i na rachunek bieżący po 200 kor.

Epilog afery gumowej. Przed trybunałem sądu polowego D. O. G. we Lwowie toczyła się przez 6 dni tajna rozprawa w sprawie zbrodniczych manipulacyi gumami automobilowemi przeciw porucznikowi Tomaszowi Kwiecińskiemu, byłemu kierownikowi automobilnictwa we Lwowie i przeciw adwokatowi dr. Stanisławowi Krokowskiemu, jednorocznemu ochotnikowi, zajętemu z początkiem ubiegłego roku w automobilnictwie. Sąd skazał Kwiecińskiego na karę ciężkiego więzienia przez lat 18, a nadto na degradacyę i wydalenie z armii polskiej, a adwokata dra Krokowskiego na 10 lat ciężkiego więzienia i pozbawienie tytułu doktorskiego.

Piotrków siedzibą D. O. G. Jak się dowiaduje „Dziennik Narodowy" siedziba dowództwa okręgu generalnego kieleckiego przeniesioną zostanie do Piotrkowa. Termin jeszcze nie jest ustalony. Prawdopodobnie nastąpi to w pierwszej połowie lutego r. b.

KOMUNIKATY.

Haszachar-Przedświt. Dziś o g. 7 wiecz. zebranie plenarne z referatem p. Fischlowitza n. t. „Aktualne problemy imigracyi żyd.

Ceirej-Syon. Dziś o godz. 3 popoł. referat p. dra Rosenblütha n. t. Element arabski w Palestynie.

Merkaz-Haceirim. Dziś o godzinie 7 i pół wiecz. Wieczór literacki z żywym dziennikiem.

Ceirej Mizrachi przy „Bet Mizrachi". Dziś w sobotę odczyt hebr. p. Benziona Rappaporte n. t. „H'chasidut w'hitnagdut" Początek o godz. 7.

REPERTUAR TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO.
Sobota „Sędziowie" Wyspiańskiego, „Elektra" Hoffmannsthala.
Niedziela pop. „Betleem polskie" Rydla.
Niedziela wiecz. „Betleem".

REPERTUAR TEATRU M. POWSZECHNEGO.
Sobota pop. „Alzacya".
wieczorem „Baron cygański".
Niedziela popoł. „Dwaj złodzieje".
wieczór „Krzyżacy".

REPERTUAR OPERETKI w „NOWOŚCIACH.
Sobota „Wesoła wdówka".
Niedziela pop. „Wesoła wdówka".
wieczór „Wesoła wdówka".
Poniedziałek „Tam gdzie skowronek śpiewa".
Wtorek „Rozwódka" (premiera) la Falla.

REPERTUAR TEATRU ŻYDOWSKIEGO.
Sobota „Idyota" dramat Gordina.

NADESŁANE
za treść się redakcya nie odpowiada

Rachela Süss, Mościska — Eliasz Jochnowicz, Górki
zaręczeni w grudniu 1919

Regina Westreich, Brzesko — Kalman Bendet, Jaworzno
zaręczeni w styczniu

Tośka Scherman, Kraków — Maks Lipsat, Wiedeń
zaręczeni w styczniu

Edzia Langermann — Pinkas Kossl
Kraków
zaręczeni w styczniu

Z okazyi zaręczyn naszej przyjaciółki Frani Apsierówny z p. Wolfem Goldessem serd. gratulują Zelma, Salomea i Abraham Węgier

P. Kransowi ze Sianek do zaręczyn jego z p. Lieb z Rymanowa serd. gratulują Strauchowie

Z okazyi zaręczyn naszej przyjaciółki Frani Apsierówny z p. Wolfem Goldessem serd. gratulują Nina Brill, Izrael Drucker, Bencion Burstin, Max Stern.

Z kraju.

Proces o zdzieranie plakatów „sprzedawczyków" w Warszawie. Onegdaj toczyły się w Sądzie pokoju 12 okręgu, przy wypełnionej sali, rozprawy przeciwko uczniom gimnazyum »Chinuch«: 16 letniemu Rafałowi Aronsonowi, 18 letniemu Izaakowi Czlenowowi oraz kupcowi Lucjanowi Kamińskiemu — oskarżonych o bójkę i zakłócenie spokoju publicznego.

Chodziło tu o pobicie dwuch oskarżonych uczniów przez Kamińskiego, podczas czytania t. zw. »czarnych list sprzedawczyków«, rozlepionych po ulicach Warszawy przez bojkotowe tow. »Rozwój«.

Szczegóły rozprawy, której przebieg był bardzo interesujący, podamy w jutrzejszym numerze. Sprawa oskarżonego Rafała Aronsona, jako małoletniego, została oddana Sądowi dla małoletnich, Czlenow został uniewinniony a Kamiński skazany na zapłacenie grzywny 100 mk. za obicie oraz 20 mk. za zakłócenie porządku publicznego.

P. Adolf Kon na urlopie. Na mocy uchwały ministerstwa sprawiedliwości otrzymał prezydent okręgowego sądu łódzkiego p. Adolf Kon nieograniczony urlop. Zastąpi go wiceprezydent p. Kamieński.

Wieliczka. Po długim zastoju, jaki w naszem mieście od kilku tygodni panuje udało się wreszcie Czytelni młodzieży żydowskiej urządzić wieczorek chanukowy. Zagaił go p. prezes Hirsch. Rzeczowo i optymistycznie przedstawił nam p. dr Rosenblüth z Krakowa naszą przyszłość narodową w Palestynie. Zaświecanie świec chanukowych odśpiewanie »Hanejrot Halalu« i innych pieśni żydowskich, dokonał p. Lax, któremu wtórowali pp. Fehrschmied i Schlengel. Deklamacye recytowały: pp. Wachsmannówna, Klinghofferówna i Hirschówna.

Ze świata.

Żydowska Rada narodowa w Serbii. Z Belgradu donoszą, iż nied. ukonstytuowała się tam Żydowska Rada narodowa. Na uroczystem otwarciu był także obecnym przedstawiciel serbskiego ministerstwa oświaty. Prasa serbska poświęca cały szereg artykułów samodzielności żydowskiej w nowem państwie jugosłowiańskiem.

(p) **Ceny żywności w Moskwie** wynosiły w połowie grudnia u. r.: funt (40 dkg.) chleba 180 rubli, mięsa 400 rubli, masła 1800 rubli, cukru 1200 rubli, ziemniaków 80 rubli, kapusty i marchwi 35 rubli, kaszy 250 rubli, mąki 300 rubli. Za pud (16 kg.) drzewa 200 rubli, za pud ciemnej mąki 9000 rubli, białej 15000 rubli, za jaje 30 rubli, za 1/3 litra mleka 130 rubli.

Odpowiedzi redakcyi.

Ch. L., Kraków: Tylko trochę cierpliwości

KINO „OPIEKA"
ZIELONA 17. Tel. 2474

Program od środy 21 stycznia

Nadzwyczajna senzacya. Nadzwyczajna senzacya.

Największy dramat kryminalny świata wytwórni Gaumont w Paryżu p. t.

„KRWAWE ZMORY PARYŻA" Serya IV.

Początek w dnie powszednie o godzinie 4·30 popoł. [illegible] o godz. 3 popoł.

1014

Cały dochód przeznaczony dla inwalidów

Towarzystwo „Tepezet" w Krakowie, poszukuje urzędnika obznajomionego dokładnie z buchalteryą. — Zgłoszenia przyjmuje dyrekcya „Tepezet" Grodzka 9, II piętro . 3112

Warsztaty szewskie Związku gospodarczego, stow. zarej. z ogr. por. ul. Wielopole 20. przyjmą natychmiast kilku robotników szewskich. 1562

Auto osobowe w pożycza na korzystnych warunkach. Wiadomość w biurze ogłoszeń, Feliksa Stattera, Kraków Grodzka 13. 1565s

Sprzedam okazyjnie amerykańską kasę kontrolną „National" na 6 liczników prawie nową. G. HIBLER, Przemyśl, Pasaż Ganza. 1572

Dnia 21 grudnia 1919 skradziono mi na Kazimierzu portfel z kartą zwolnienia na nazwisko Markus Dawid Wachsman raz kartę przemysłową opiewającą na nazwisko ojca mego Józefa Herscha Wachsmana. — Łaskawy znalazca zechce za wynagrodzeniem zwrócić dokumenty pod adres Markus Dawid Wachsman, Nowy Sącz, Romanowskiego. 3127

Buchaltera obznajmionego z korespondencyą polską i niemiecką, poszukuje większe przedsiębiorstwo. Posada do objęcia zaraz. Oferty pod „Samodzielny" do biura ogłoszeń Feliksa Stattera, Kraków, Grodzka 13. 1576

K. 6. za lekcyę języka angielskiego francuskiego i niemieckiego. Filolog K. D. Morsztynowska 4/III. 3117

Kursa Maturyczne i Uzupełniające „MATURA"
Kraków, Grodzka 32. II. piętro
Kierownik fachowy przyjmuje od 3 do 4 po południu w niedzielę i święta od 11 do 12 przed południem. Sekretaryat czynny od 9 do 1 i od 3 do 5.
I. Kursa gimnazyalne, realne i seminaryalne 1 roczne i 2 letnie.
II. Kursa półroczne dla reprobowanych.
III. Kursa przygotowawcze do egz. z klasy V. i VI.
IV. Kursa wydział. dla PT. nauczycielstwa
V. Kursa korespondencyjne (do wszystkich powyższych grup) umożliwiają dokładne i szybkie przygotowanie do egzaminów za pomocą miesięcznych instrukcyi i sprawozdań z przebiegu nauki na kursach zbiorowych.
Uczą profesorowie szkół średnich i sem n naucz. Wszelkie informacye i prospekta bezpłatnie. 1573

Złoto, perły, brylanty kupuje płacąc najwyższe ceny 3124
Aron Rapaport Kraków, Brzozowa 16/II. p

Ekspedyentów (tek) poszukuje Magazyn konfekcyi damskiej Adolf Braciejowski, Kraków Grodzka 4 1556

Automobil 1573
ciężarowy 2 tonowy bardzo szybki nadający się specyalnie do przewozu towarów na większe przestrzenie do wypożyczania na godziny lub kilometry. Zgłoszenia Kraków, plac Wielopole 17, lub telefonem 2391. Tamże do sprzedania kilka samochodów osobowych renomowanych marek na nowych gumach.

BIURO CHEMICZNO TECHNICZNE
Inż. A. BUCHNER i Sp.
Kraków, Lubicz 15. Telefon Nr. 2211.
poleca jako generalny zastępca wprost z fabryki:
DZIAŁ TECHNICZNY:
Wiatraki i szlifierki elektr., tarcze, płyty i kamienie szmirglowe »Carborundum«, Młoty pneumo-elektr. Andersa, Aparaty do samorodnego spajania za pomocą Dissougazu (Autogene)
DZIAŁ CHEMICZNY:
Zastępstwa fabryk z nieorg. i org. przemysłu technicznego Dostarcza wprost z fabryki wszelkie odczynniki dla laboratoryów, surowce dla wszelkich fabryk przemysłu chemicznego. Olejki i substancye eteryczne Urządzenia i aparaty dla laboratoryów. — Udziela się bezinteresownie fachowej porady 1552

Zawiadomienie!
P. T. Klientów naszych zawiadamiamy, iż nadszedł świeży transport
ULTRAMARYNY
którą dostarczamy w oryginalnych beczkach i w opakowaniu wagi netto 1/16, 1/8.
Koerbel i Gottlieb, Kraków, Meiselsa 11.
1521 Sprzedaż tylko hurtowna

Hurtowny skład perfum krajow. i zagran. oraz artykułów toaletow. i kosmetycznych
P. i S. WEISSBERG
Kraków, Krakowska l. 17.
Generalna reprezentacya fabryki perfum, artykułów kosmetycznych i mydeł toaletowych fabryki
Calderara i Bankman, Wiedeń. 1012

PIERWSZY TARNOWSKI
Zakład konfekcyi dziecinnej i mundurków chłopięcych
dla 4—14 letnich w najlepszym gatunku po przystępnych cenach do nabycia u firmy
Teodor Roth, Tarnów,
Lwowska 74 II p. 2981

Żądaniom klienteli zadość uczyniąc otworzyłem w fabryce mojej oddział 1553
do przefasonowywania kapeluszy damskich
według najnowszych modeli
Fabryka kapeluszy damskich, Wiener Stradom l. 5.

KOŁNIERZE, MANKIETY itd.
przyjmuje do prania i wykonuje pedantycznie z połyskiem w krótkim terminie
PIERWSZA POLSKA
CHEM. PRALNIA i ART. FARBIARNIA
„Czystość"
w Krakowie, Centrala Koletek 9.
Filie:
ul. Długa 27, Sławkowska l. 23, ulica Sebastyana l. 3
Podgórze, Kalwaryjska l. 5. 1009

KUPUJĘ złoto, srebro
brylanty, perły — oraz wszelkie kosztowności płacąc najwyższe ceny.
25 EMIL GOLDWASSER 25
Kraków, Grodzka

Wydawnictwo „SNUNIT" LWÓW
Księga „Jiskor"
już do nabycia we wszystkich księgarniach — Główna sprzedaż 1563
N Siegel, Lwów, pasaż Hausmana 8

Kupuję
złoto, srebro, platynę, brylanty, opiłki oraz odpadki złota po najwyższych cenach. 1466
S. Dagler, Kraków, ulica Grodzka L. 31

Poszukuje się
siły biurowej
ze znajomością stenografii niemieckiej i pisaniu na maszynie ewentualnie tylko na przedpołudnie. Zgłoszenia pod „A. A." do Adm. N. Dz. 1569

Biuro pośrednictwa pracy kobiet żydowskich
urzęduje codziennie od 3—6, Stradom 15 I. p. ofic. 1007

Dom Spedycyjny „KURYER"
JÓZEFA CZERWINSKIEGO
W PODGÓRZU, ULICA NADWIŚLAŃSKA 24,
Telefon Nr 3111
przyjmuje wszelkie przesyłki towarów — w zakres spedytorski wchodzące. —
Nadto kursuje wóz spedytorski powyższej firmy w celu natychmiastowego odwiezienia towarów na dworzec i wysłania jako Kuryer Pospieszny. 1041

HURTOWNY MAGAZYN OBUWIA
W Krakowie, PRZY UL. DIETLOWSKIEJ 19
— w podwórzu —
FILIA. ULICA BRODZIŃSKIEGO
— tuż przy moście —
poleca obuwie w najlepszym gatunku i luksusowe po cenach konkurencyjnych
1566 **S. FELDSTEIN.**

Zdolny urzędnik z działu drzewnego, z wieloletnią praktyką poszukuje posady. — Zgłoszenia listowne pod »Urzędnik S. S. B.« do Adm. N. Dz. 1564

Olej rzepakowy i lniany
do celów spożywczych i technicznych wyrabia akc. Tow. fabryki oleju
I. D. Potoka Synowie
w Małobądzu p. Będzin, ziemia Piotrkowska. 309

PIERWSZA
FABRYKA WĘDLIN
KOSZERNYCH
A. S. SPIRY
KRAKÓW, UL. KRAKOWSKA 5.
poleca przedwojennej jakości kiełbasę, salami cielęcą węgierską, paryską, wurszty pasztetowa i t. d.; szynkę: wołową, cielęcą i westfalską; mostek wołowy i ozór wędzony po przystępnych cenach. hurtownie i szczegółowo. 1010

Perlmutter i Goldberger, Kraków, ulica Dietlowska L. 65.
Hurtowny skład towarów kolonialnych, mydeł toaletowych i perfumeryi
poleca na składzie wszelkie towary kolonialne oraz mydła do prania i toaletowe fabryk krajowych i zagranicznych, 156

Redaktor naczelny i odpow, Dr Wilhelm Berkelhammer — Drukiem M. Deutschera w Krakowie, Bożego Ciała 10 — Tel, 1556.